

skitse-mæssigt. Forfatteren har åbenbart allerede tidligt været vidende om, at det store jordnøddeprojekt var dømt til at mislykkes, siden han ikke ofrer det mere omtale, end tilfældet er. Dette står muligvis i forbindelse med, at der åbenbart er visse modsætningsforhold mellem de forskellige trin af regering og administration og mellem de ældre europæiske kolonister og myndighederne, idet de store jordejere synes at indtage en ganske ejendommelig magtstilling, som i visse henseender minder lidt om middelalderens magtfordeling i det vesteuropæiske samfund.

Det er en gammel erfaring, at bøger af denne type, selv når de er bedst, er påfaldende svage i deres geografiske basis. Deres fortrin ligger i reportagen, i øjebliksfotografiet og i formningen og opstillingen af det personligt oplevede, hvorimod man ofte må savne resultatet af det dybtgående, møjsommelige studium. Til gengæld må det indrømmes, at sådanne forfattere, som virkelig behersker kundskabsgrundlaget, ofte er mere end svagelige i fremstillingsformen — og noget kedsommelige.

Selv om nu dette arbejde ingenlunde er bogen om „sidste chance i Afrika“ og vel næppe engang bogen om „sidste chance i det Østafrikanske Søhøjland, specielt Kenya“, så har man alligevel fået et vigtigt bidrag til kundskaben om nogle for den hvide mand skæbnesvangre begivenheder. Det drejer sig i virkeligheden om hele zonen fra Nildalen til Kaplandet, hvor tre store racegrupper støder sammen, og hvor åndelige og erhvervskulturelle modsætninger mødes i fredelig vekselvirkning, men tillige i åben eller skjult kamp. Resultatet af disse brydninger vil få afgørende betydning også for livet i Vesteuropa, og derfor bør enhver geograf læse Negley Farsons bog.

Den er i hvert fald alt andet end — kedelig. *Niels Nielsen.*

Kristian Hald: Vore Stednavne. 254 sider, 21×14 cm, 8 kort.

Udgivet af Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. C. E. Gads Forlag. København 1950.

Udforskningen af Danmarks stednavne har i de sidste 25 år gjort store fremskridt, navnlig på grund af den gennem Stednavneudvalget udfoldede virksomhed. Der er blevet tilvejebragt et enormt stof, og en del af dette er bearbejdet og offentliggjort, dels i regionale fortegnelser og undersøgelser og dels i systematiske undersøgelser af rent videnskabelig art.

Det føles derfor påkrævet, at Johannes Steenstrups oversigt „De danske Stednavne“ 1. udg. 1908, 2. udg. 1918 afløses af en ny, fordi grundlaget nu på mange måder er et helt andet og langt fastere

end på Steenstrups tid, og det vil fra mange sider blive påskønnet, at Kristian Hald har påtaget sig det meget store arbejde at opgøre den danske stednavneforsknings bo ved år 1950.

Tyngdepunktet ligger i det sproghistoriske stof, men forfatteren medtager ret ofte historiske, arkæologiske og geografiske synspunkter ved vurderingen af navnestoffet. Fremstillingen er meget koncentreret og indeholder megen kundskab, men er ikke desto mindre let læselig også for den læser, der ikke råder over større filologisk ballast. En ret udførlig litteraturliste og et navneregister vil blive påskønnet af sådanne brugere, der ikke er stednavneforskere, men som på et eller andet felt har brug for en vis viden. Nordiske geografer vil således ofte anvende dette nye hjælpemiddel.

Niels Nielsen.

Hans Hartvig Seedorff Pedersen: Ceylon. Vort tabte Paradis. 209 sider, 18×25 cm. Talrige illustrationer. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, København 1950. Kr. 22,75.

Vor kundskab om Ove Gjeddes forsøg på i året 1620 at erhverve en dansk besiddelse på Ceylon er ret beskedent, antagelig fordi hovedresultatet af hans togt blev et andet end det først tilsigtede, nemlig grundlæggelsen af Tranquebar på Forindiens kyst. Hans egen beretning om opholdet på Ceylon og om forhandlingerne med myndighederne er vanskelig at følge, bl. a. på grund af hans noget ubehjælsomme gengivelse af stednavne. Dog ved man, at flåden lå ud for Trincomali, og at han med 17 ledsagere foretog en rejse ind i landet for at forhandle med kejseren.

Seedorff har påtaget sig den opgave at forsøge en rekonstruktion af denne rejse fra Trincomali til Bintenna, og det er tilsyneladende lykkedes ham at gennemføre en verifikation af færdens forløb, dels ved et omhyggeligt studium af de skriftlige overleveringer, og dels ved at han selv har gennemrejst ruten.

Men samtidig har forfatteren sat sig et andet mål, nemlig at give en skildring af visse hovedpunkter af Ceylons historiske og kulturelle udvikling fra de ældste overleveringers tid lige op til det højtidelige øjeblik, da øen af Hertugen af Gloucester blev erklæret for en selvstændig dominion i det britiske folkefællesskab.

Og endelig giver bogen en række skildringer af nutidens Ceylon, det europæisk prægede byliv, bondens og plantagearbejderens kår og det døende urfolk veddaherne.

Forfatteren har udnyttet sit kildemateriale godt, bl. a. ved at sammenkæde de historiske overleveringer og myter med den mo-